

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Excusationes restituendi famam, paragr. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

vi tormentorum, vel ex simili capite, posse quempiam sine mortali falsum crimen de aliquo confiteri, modò is animum habeat, post tormenta refarciendi famam (addere ego; modò sit certus moraliter, de facto refarturum) & modò non sequatur infamato aliud damnum, nisi mera illa parum duratura infamia. Ratio esse potest, quia infamia tam brevis durationis, tam parvi ponderis est, ut non in vitus censendus sit, eam infamatus pati. Video tamen, hanc doctrinam sine alio damno, nisi meræ infamiae, ad breve tempus, in praxim deduci non posse, ac propterea vix præcisè sequendam.

c *Less. l. c. d. 8.*

Iusta querela.

27. Octavo denique excusantur à Joanne d laCrux ij, qui iustè conqueruntur: si persona, inquit, secreto gra-
„ viter injuriata, non valens se à dolo-
„ re cohibere, in querimonias erum-
„ pit publicas, non illico de peccato
„ mortali damnatur, si injurians infamatur;
„ metur; durum enim videtur, sic
„ afflictum animum cohibere, ne in
„ querimoniam prorumpat, cum hoc
„ naturalissimum sit. Hæc ille, penes
„ quem sit autoritas: ego enim potius
„ hunc excusarem ex primis motibus, &
„ ex involuntario &c.

d *Joann. la Crux in Direct. Confess. p. 8. qu. 2. art. 2. d. 3. conclus. 1. apud Dian. p. 3. tract. 5. res. 32.*

9. III.

Excusationes restituendi famam.

1. **N**eminem præterit, adesse obligationem restitutionis famæ, & damnorum realium, quæ ex se ab infamatione consequuntur proximo.

2. Et famæ quidem est restitutio personalis; at damnorum est realis;

3. Unde fit, ut hæredes infamati restitutionem damnorum temporalium petere possint, cum obligatio realis afficiat bona defuncti; non verò possint petere restitutionem famæ, nisi etiâ, & in ipsos infamia redundaverit.

a *Bonac. d. 2. de rest. q. 4. p. 16. n. 15. alijque.*

3. Non desunt tamen suæ causæ excusantes à prædicta famæ restitutione, quas jam aggredior.

Non peccasse contra justitiam.

4. Excusatur primò à restituenda fama is, qui non peccavit contra justitiam. Quare quoties in superioribus & in consequentibus invenies, infamantem per suam actionem, externam solum peccasse contra charitatem, vel aliam virtutem, & non contra justitiâ, toties eum non obligari ad restitutionem, pronuntiatio. Ratio satis est dicta superius, cum de restitutione.

Non graviter læsisse.

5. Secundò excusatur item à restitutione

ditione famæ sub mortali, qui modice, seu in parva materia detraxit; hæc autem, quamvis sit, non multò ante vidimus §. 2. num. 3.

6. Excusat item à restitutione Filiucius, b eos omnes, qui infamant non de peccato mortali: notat enim, nec rejicit, Sylvestrum c, & Navarrum d universaliter asserere, detractionem, ut obliget ad restitutionem, debere esse de peccatis mortalibus. Perpendat id doctus Lector; sequeretur enim, nunquam famam denigrari, nisi per peccati mortalis manifestationem; quam sequelam expressè concedit Azor l. c. Quia, inquit, per detractionem venialis culpæ non læditur notabiliter fama, cujus tamen contrarium colligitur ex dictis supra, præsertim §. 2. num. 2. & 4.

b-Filiuc. tr. 32. c. 9. num. 229, cui addit Azor, qui idem expressè docet p. 3. lib. 13. c. 7. du. 4. c. Sylvest. v. Detr. q. 1. d. Navarr. in summ. c. 18. n. 24.

Sine culpa læsiffe.

7. Tertio, qui omnino inculpate; ut si credens, peccatum esse publicum, illud alijs aperuit, certum est excusari ex capite injustæ infamationis, quia jam supponimus, hunc non peccasse mortaliter, idem est, si per imperfectam deliberationem, (esto, venialiter peccaverit) alium graviter infamavit, ut colligi potest ex dictis superius, ubi ad obligationem gravem restituendi, gravem culpam theologicam requisivimus. At verò, an uterque ex aliquo alio capite obligetur, non vulgaris est difficultas.

8. Aliqui dicunt, obligari ex quasi re accepta. Verum ne immoremur in loquendi modis, dico, obligari, & quidem e ex Iustitia, & non solum ex charitate (ut aliqui sentiunt) quando plenè deinde advertet, ex suo dicto injustè proximum fuisse infamatum. Ratio est, quia Iustitia non solum præcipit, ut ne quis det causam damni, sed etiam, ut eandem tollat, si fortè posita ab eodem sit: ad eandem enim virtutem pertinet, malum sibi oppositum non ponere, & tollere, si illud ab eodem subjecto, in quo est virtus, positum est. Si parasti laqueum ad suffocandum hominem, si dedisti venenum, si incendiisti segetem, omnia inculpatè, sed adhuc laqueus, venenum, & incendium vigent, quis te non obligabit ad ea removenda, si potes? etiam cum aliquo tuo non magno incommodo; (licet putem, non fecum tanto incommodo, quanto, si culpam gravem cum plena deliberatione adhibuisses, quia illa prima bona fides aliquid debet demere de obligatione: vide omnino mox num. 21.) quamvis enim si tertius quilibet possit, non obligetur nisi ex charitate, tu tamen, qui re ipsa, licet sine culpa, causam damni dedisti, majorem obligationem contrahis, quæ major obligatio vix explicabitur, nisi dicamus, hanc esse ex Iustitia, vel quasi. g. Ita igitur in casu nostro, quandoquidem tu causam, licet inculpate, injustæ infamæ posuisti, illam tollere, si potes, modo dicto debes. Quod si non tollas, obligaberis ad omnia damna, etiam realia, quæ ex tali infamia sequentur, postquam tu advertis, injustè fuisse proximum à te infamatum: non verò ad

A a a

ea, quæ

ea, quæ fortè ante hanc advertentiam secuta fuerint. Ratio est, quia pro his in nulla culpa fuisti: at pro illis, dum advertisti, & potuisti, ut supponimus, sed noluisti damna impedire, gravem commisisti culpam, & in nostra sententia contra iustitiam.

e Molinat. 5. diff. 40. f. Rebel. Less. apud Barth. de S. Faust. d. 21. d. 42. num. 1. g. Vide in simili Delugot. 1. de iust. d. 8. sec. 7. n. 25. c. 2. d. 39. sec. 3. num. 27.

Consensus infamati, vel ejusdem remissio.

9. Quartò, excusatur à restitutione famæ, quando quis infamat volentem.

10. Quintò, quando prava fama notatus, suæ famæ restitutionem remittit, modò tamen in utroque hoc casu infamia non sit conjuncta cum alterius, de qua is disponere nequeat. Vide Fagundes, cc docentem, sufficere remissionem solius Religiosi, si is fuerit infamatus in crimine nò redundante in religionem; secus, fore necessariam remissionem superioris, de consensu Religiosorum, in quos macula redundavit.

cc Fag. lib. 8. in 8. Dec. pr. c. 3. n. 15.

Insta, vel non nocens detractio.

11. Sextò, quando d de aliquo justè detraxisti: detraxisti autem justè in casibus supradictis §. 2. n. 21.

d vid. S. Th. 2. 2. qu. 62. ar. 2. ad 2.

12. Septimò, quando quis est ita infamis in ea re, ut prudenter non judicetur pati novam infamiam ex nova detractio. Hinc colligo, si detractori non adhibeatur fides, quia judicatur

esse mendax, aut joco; aut ex ira dixisse, eum excusari à restitutione, quia infamatus non est passus damnum. Quid, si infamans putet, se damnum fecisse, cum tamen non fecerit? respondeo, tunc obligabitur restituere ex conscientia erronea; sed si resciat, damnum non fecisse, liberabitur à restitutione.

13. Octavò, quando infamia conmaculatus jam aliunde recuperavit suam famam.

14. Nondò, quando infamia data est oblivioni, id quod usu venire solet in absentibus & defunctis. Ut autem crimen alteri narratum prudenter existimetur moraliter certò oblivioni mandatum, 20. annos requiri putant aliqui, sed melius id prudenti judicio relinquendum. Dixi (moraliter certò) nam si sit dubium, restituenda est fama, & & quidem modo, quo mox dicam §. 4. nu. 3. quia tunc certa est infamia, & dubia excusatio.

e l. Cordab. Navar. Val. apud Barth. de S. Fausto in specul. d. 21. q. 68.

15. Decimò, quando post infamiam à te alicui ablatam, capit is laborare publica infamia in eodem vel simili crimine, de quo illum notasti, juxta supradicta §. 2. n. 20.

Infamatio reciproca.

16. Undecimò, quando duo se invicem infamarunt; probabile e e enim est, tunc neutrum ex iustitia teneri ad ad famæ restitutionem, quia quando jura sunt æqualia, censetur utraque pars satisfacta, & tacitè invicem se compensasse. Altero autem restituente, te-

pati

ferri alterum restituere, palam est; ut etiam, si infamiae fuerint notabiliter inaequales, excessum ab altero debere, eo meliori modo, quo potest, restitui, ne sit dubium.

ee *Less. l. 1. d. 25. Silv. Malderus apud Dian. p. 3. tr. 5. ref. 30. Bon. d. 2. de rest. q. 4. p. ult. n. 1. & 2.*

17. Adverte hic duo. Primò, me non asserere, licere tibi alium infamare, solum quia tibi infamiam intulit; hoc enim esset, vindictam sumere, quod non licet privato; solum enim ajo, ex suppositione aequalis infamiae ex utraque parte factae (utique illicitè) neutrum ad restitutionem obligari: adverte secundò, si propter infamiam secutum est alterutri damnum reale, hoc esse restituendum, nisi fortè ex utraque parte fuerit aequale damnum illatum; tunc enim fieri poterit compensatio; vel si fuerit inaequale, facienda solum erit restitutio excessus.

f. *Less. l. c. n. 13.*

Frustranea restitutio.

18. Duodecimo, excusatur à restituenda fama is, qui prudenter novit, audientes nullo modo fidem habituros ei, qui se à detractioe facta retractat. Ratio est, quia tunc retractatio esset superflua. Certè is saltem laudare conetur infamatum, ut sic aliquo modo refarciat infamiam. Si dubium sit, an retractatio sit profutura, omnino exhiberi debet, quia in dubio melior est conditio ejus, qui injustè à bona fama deturbatus est.

Damnum proprium.

19. Decimotertiò, excusatur is, qui magnum damnum incurreret, si resti-

tueret: id quod, ne erratur, quatuor dictis explico, modò recolas, quatuor item esse bonorum ordines, videlicet supremi ordinis esse bonum animae, tum corporis, id est, vitae vel membrorum, deinde famae, adde & honoris, denique pecuniae.

20. Dico primò, infamantem teneri ex Iustitia, restituere famam cum aequali suae famae, seu alterius aequalis damni periculo, vel paulo majore.

g. *Mol. tr. 4. d. 47. Less. lib. 2. c. 11. d. 15. Azor. t. 3. l. 5. c. 9. q. 12. Val. t. 3. d. 5. q. 6. p. 7. Salon. Navarr. alijque apud Bonacin. de rest. d. 2. q. 4. p. ult. n. 12.*

21. Dico secundò, non teneri cum notabiliter majore, quod scilicet ambitio prudentium appareat longè majus, quàm damnum alterius famae. Ratio hujus & praecedentis dicti est, quia Iustitia commutativa, quando agitur de aequali, vel parum majore damno, exigit, ut potius illud patiatur, qui damnum injustè intulit, quàm innocens: at, quando damnum est longè majus, daretur ultra aequalitatem, quàm exigit Iustitia commutativa, ad quod nemo rationabiliter obligari potest, obligaretur enim ad dandum longè supra, ac debet. Hinc merito colliges, te non teneri ad restitutionem famae, cū propriae vitae periculo, vel magne infamiae, infamato nihil vel parum in eadem vita vel fama periclitante: tunc enim solum teneris refarcire damna realia, si quae per infamiam tuam proximus per te est passus; at si ex infamia, quā falso imponendo alteri intulisti, vitae, seu notabilis famae periculi is, vel alius subeat, vel notabile malum Reip. impendat, tunc

Aaaa 2

tunc

tunc profectò teneris restituere famam, do accederet sententia iudicis, infamiam cum tuo æquali vitæ discrimine, mantem cogens ad restituendum, seu quando prudenter putas, tuam retractionem profuturâ innocenti. Ratio est quia Iustitia, ut dictum est, requirit, ut in periculo æquali, potius subeat illud damnum nocens, quàm innocens. Vñ testibus falsis, de quibus vide lib. 8, Tr. 4, cap. 1, §. 2, n. 6.

22. Dico terriò, non teneri *h* quemlibet restituere famam, cum iactura boni superioris ordinis, v. g. animæ, & vitæ seu membrorum. Ratio huius dicti fundatur in ratione præcedentis conclusionis, quia sci licet iactura superioris boni est longè major, quàm iactura inferioris; cum ergo salus propriæ animæ & vitæ sit longè, immo incomparabiliter major, quàm fama alterius, huius restitutio non est saluti illorum præferenda. Vide, quæ dixi, cum de restitutione ex homicidio.

h Turrian, Malder, alij, apud Dian. p. 3, tr. 5, ref. 30.

23. Dico quartò, probabile esse, si non potes restituere famam injustè ablatam, te non teneri compensare pecunia, etiam si infamia notatus pecunia sibi satisfieri petat. Ratio est, quia nemo restituere tenetur, nisi quòd ablatum est, & quidem in eodem genere; Iustitia enim solùm exigit, ut fiat æqualitas in eo, in quo damnum alter recipit; ergo in eodem genere, non in alio; adde, fieri non posse æqualitatem à Iustitia intentam, nisi detur æquivalens; at pecunia nulla æquivalet famæ; lege m Colligo ex Lessio l. c. dub. 22. & Lessium l. qui addit, in eo solùm casu num. 118. & ex Molin. ac Rebell. cit. teneri in pecunia, quando quis posset in suo genere restituere, sed nollet, & quan-

i Layman, Fillius, Turrian. Navar. Sylvest. alij apud Dian. p. 3, tr. 5, ref. 30. l. Lessio l. c. d. 16.

24. Inquires. Dictum est infamantem teneri ad restitutionem famæ, cum suo pari; vel parum majore damno, estne id universaliter verum? respondeo, ita, in infamante cum culpa gravi. At cum, qui vel sine gravi culpa, vel omninò inculpate infamator fuit, de quo diximus num. 7. & 8. solùm obligarem, quando non incurreret damnum notabile *m*. Ratio est, quia ipsum lumen rationis dictat, mitius esse agendum cum infamante sine culpa, quàm cum culpa gravi. Certè qui ex officio v. g. Medicus hospitalis, medetur vulnerato, tenetur ex Iustitia, & tamen non tenetur cum tanto rigore, quanto tenetur is, qui injustè vulneravit: medicus enim non tenetur *n* cum æquali suo damno, quia non obligatur ad medendum ex culpa, sed ex contractu & ex alia parte homines suscipientes ejusmodi ordinaria officia, non censentur cum tanto rigore se velle obligare, ex injusta actione. Cum ergo in casu nostro infamator supponatur, non commississe culpam gravem, quamvis teneatur ex iustitia, ut dicto num. 8. dictum est, non tamen cum tanto rigore tenebitur &c.

m Colligo ex Lessio l. c. dub. 22. & num. 118. & ex Molin. ac Rebell. cit. supra num. 8. litt. K. n Lessio ibi, & c. 13, num. 70.

QNA